

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากบทบัญญัติภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังขาดความชัดเจนถึงแนวทางในการปฏิบัติและการใช้ดุลพินิจของศาล ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของทางปฏิบัติในปัจจุบัน ขาดความยืดหยุ่น และไม่รัดกุมในบางกรณี ทั้งยังขาดบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการบางขั้นตอน บางบทมาตรายังล้าสมัย และเพื่อให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้สนับสนุนการสืบพยานในชั้นศาล รวมทั้งพัฒนาหลักการของกฎหมายบางประการให้ทันสมัยอยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกับนานาชาติ อันจะเป็นส่วนเสริมประสิทธิภาพของศาลยุติธรรมในการอำนวยความสะดวกทางอาญา¹ กระทรวงยุติธรรมจึงได้เสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานของไทย ทั้งนี้ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติมภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน) ซึ่งต่อมาได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายและมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2551 เมื่อผู้เขียนได้ทำการพิจารณาแล้วพบว่าพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 นี้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในประเทศไทยอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลย ซึ่งในกฎหมายพยานหลักฐานของไทยแต่เดิมไม่ได้บัญญัติบทตัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยไว้อย่างชัดเจน แต่หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะพบว่ามิมีบทตัดพยานหลักฐานบทนี้อยู่ในมาตรา 226 ทั้งนี้ มาตรา 226 บัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้...” หมายความว่า พยานหลักฐานใดที่ไม่สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีนี้ได้ ต้องห้ามไม่ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ดังนั้น พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยไม่ใช่พยานหลักฐานที่พิสูจน์

¹ เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอขอให้มีการแก้ไขกฎหมาย ข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ...

ความผิดของจำเลยในคดีนี้โดยตรง จึงไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แม้ว่าบทตัดพยานหลักฐานดังกล่าวจะเคร่งครัดจนเกินไปแต่ในทางปฏิบัติของศาลไทยนั้น พนักงานอัยการโจทก์มักจะนำสืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลย เช่น ประวัติอาชญากรรมของจำเลยซึ่งอยู่ในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และศาลมักจะอนุญาตให้นำสืบพยานหลักฐานดังกล่าวได้ แต่ศาลก็ไม่ได้นำพยานหลักฐานดังกล่าวไปใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลย หากแต่นำไปใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ เพิ่มโทษ บวกโทษ หรือนำไปใช้ประกอบดุลพินิจว่าควรรอการลงโทษจำเลยหรือไม่

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 ได้บัญญัติบทตัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยไว้อย่างชัดเจนพร้อมทั้งบัญญัติข้อยกเว้นของบทตัดพยานหลักฐานดังกล่าวไว้สามประการ ดังนี้

“ มาตรา 226/2 ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลย หรือความประพฤติในทางเสื่อมเสียของจำเลย เพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดในคดีที่ผูกฟ้อง เว้นแต่พยานหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับองค์ประกอบความผิดของคดีที่ฟ้อง
- (2) พยานหลักฐานที่แสดงถึงลักษณะ วิธี หรือรูปแบบเฉพาะในการกระทำความผิดของจำเลย
- (3) พยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวอ้างของจำเลยถึงการกระทำ หรือความประพฤติในส่วนดีของจำเลย

ความในวรรคหนึ่งไม่ห้ามการนำสืบพยานหลักฐานดังกล่าว เพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษหรือเพิ่มโทษ”

ผู้เขียนมีความเห็นในเบื้องต้นว่า การบัญญัติบทตัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยพร้อมทั้งข้อยกเว้นทั้งสามประการตามพระราชบัญญัตินี้มีข้อดีกล่าวคือ

1. ทำให้หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในกฎหมายไทยมีความชัดเจนมากขึ้น

2. ทำให้การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยของศาลไทยเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมีความเห็นว่าข้อยกเว้นของบทตัดพยานหลักฐานทั้งสามประการที่ระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังคงไม่เพียงพอ ควรที่จะต้องมีการเพิ่มเติมข้อยกเว้นเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยได้กว้างขึ้น ซึ่งจะทำให้การรับฟังพยานหลักฐานมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เพราะ ประการแรก ในบางกรณีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยอาจมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ (probative value) แม้ว่าพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยจะไม่สามารถนำมารับฟังเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีปัจจุบันได้เนื่องจากการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยไม่เกี่ยวกับประเด็นในคดีปัจจุบัน แต่พยานหลักฐานดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี หรือนำไปรับฟังประกอบกับพยานหลักฐานอื่น ๆ ได้

ประการที่สอง ในคดีอาญานั้นผู้กระทำความผิดมักจะกระทำความผิดในลักษณะที่ปกปิดการกระทำของตน หรือมีการเตรียมการกระทำความผิดได้เป็นอย่างดี ในบางครั้งจึงเป็นการยากที่จะหาประจักษ์พยานที่รู้เห็นการกระทำความผิดมาเป็นพยาน หรือในกรณีที่จำเลยเป็นผู้กระทำผิดติดนิสัย การแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะผู้กระทำความผิดประเภทนี้มักกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกอันเป็นภัยต่อสังคม หากสามารถรวบรวมพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยต่อศาลได้ จนศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจริงและจำเลยถูกศาลพิพากษาลงโทษก็จะเป็นการคุ้มครองประชาชนให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบการรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในประเทศไทยและในต่างประเทศว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร แล้วนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 จึง

เป็นภารกิจหลักของผู้เขียน เพื่อนำข้อวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นเหตุผลในการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อบกพร่องของบทคัดพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าว

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการในการค้นหาข้อเท็จจริงในประเทศไทยและต่างประเทศ หลักเกณฑ์ในการสืบพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐาน และชี้แจงนำพยานหลักฐานในคดีอาญา
2. เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในต่างประเทศและในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในต่างประเทศกับประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาถึงข้อดีและข้อบกพร่องของการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551
5. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลย เพื่อประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้มุ่งศึกษาถึงข้อดีและข้อบกพร่องของการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์เรื่อง การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 โดยศึกษาถึงวิวัฒนาการในการค้นหาข้อเท็จจริงในคดีอาญาในต่างประเทศและในประเทศไทย การสืบพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐาน และชี้แจงนำพยานหลักฐานในคดีอาญา ศึกษาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในต่างประเทศและในประเทศไทย และศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของ

จำเลยในต่างประเทศกับประเทศไทย เพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์ดังกล่าวต่อไป

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

แม้ว่าการบัญญัติบทตัดพยานหลักฐานและข้อยกเว้นของบทตัดพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/2 ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551 จะทำให้หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในกฎหมายพยานหลักฐานของไทยมีความชัดเจนมากขึ้น แต่ข้อยกเว้นที่บัญญัติขึ้นใหม่นั้นยังคงไม่เพียงพอต่อสภาวะการณ์ปัจจุบัน ควรมีการเพิ่มเติมข้อยกเว้นของบทตัดพยานหลักฐานดังกล่าวให้มากขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานได้กว้างขวางขึ้น และทำให้หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยมีความยืดหยุ่นยิ่งขึ้น

1.5 วิธีการศึกษาวิจัย

เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ (Legal Research) โดยค้นคว้าและศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) ได้แก่ ตั๋วบทกฎหมาย และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary sources) ได้แก่ ตำรากฎหมายต่าง ๆ บทความ วิทยานิพนธ์ คำพิพากษาฎีกา งานวิจัยและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งของไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการในการค้นหาข้อเท็จจริงในประเทศไทยและต่างประเทศ หลักเกณฑ์ในการนำสืบพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐาน และซึ่งนำนักพยานหลักฐานในคดีอาญา
2. เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในต่างประเทศและในประเทศไทย
3. เพื่อให้ทราบถึงข้อเหมือนและข้อแตกต่างของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยในประเทศไทยกับต่างประเทศ

4. เพื่อให้ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องของการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551

5. เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดครั้งอื่น ๆ ของจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ.2551